Tema: Den bästa av tider

Det är lätt att vara pessimist dessa dagar. Vi läser ständigt om terrordåd, krig, skottlossning och mord. Lägg till detta Brexit, en politiskt instabil situation i Ryssland och ett kommande val i USA vars utfall kan skaka om världen ytterligare. Det är då lätt att dra slutsatsen att allt var bättre förr och livet var tryggare. Men ser man till statistiken lever vi i den bästa av tider.

Detta nyhetsbrev exemplifierar att vi ur många perspektiv aldrig i världshistorien har haft det så bra som nu. Tittar man på saker som krig och fred eller demokratirörelsen så ser det allt ljusare ut. Ja till och med terrorbrott minskar faktiskt på sikt. Det finns ännu fler aspekter som är positiva och som inte ryms i detta nyhetsbrev, exempelvis minskad brottslighet inom många områden och ökad medellivslängd (se bland annat tidigare nyhetsbrevet Den nya godheten).

Det är i sammanhanget viktigt att påpeka att det som presenteras är statistiska belägg – enstaka människoöden kan förstås vara hur tragiska som helst. Men över lag är många av livets yttre omständigheter bättre än någonsin.

Idealbilden om att livet förr var bättre stämmer inte helt och fullt med verkligheten.

Dagens terrorism en bråkdel av den tidigare

Visst är det läskigt med alla terrorattentat? Helt plötsligt börjar många se sig över axeln vid stora folksamlingar på ett sätt vi inte har gjort tidigare. Hotet är reellt och har krupit närmare vårt eget land.

Men i ett historiskt perspektiv var Västeuropa betydligt mer utsatt för terror tidigare. Från 1970 och 20 år framåt dog nästan 5 000 personer i Västeuropa av terrorism, vilket motsvarar omkring 250 personer per år. Som en jämförelse är snittet de senaste 20 åren omkring 40 personer per år. Det är alltså betydligt färre som dör i terrordåd jämfört med 1970- och 1980-talen. Den stora skillnaden är att det då var organisationer som IRA, RAF och ETA som utförde dåden, medan det nu främst är islamister.

40 personer per år som dör i terrorattacker är förstås 40 personer för mycket. Men man kan också sätta siffran i relation till antalet som dör i trafiken inom EU varje år: 26 000 personer. När man gör sin egen riskbedömning är det sannolikt betydligt viktigare att vara noggrann med säkerhetsbältet och väjningsplikten än att börja undvika köpcenter och kommunala färdmedel.

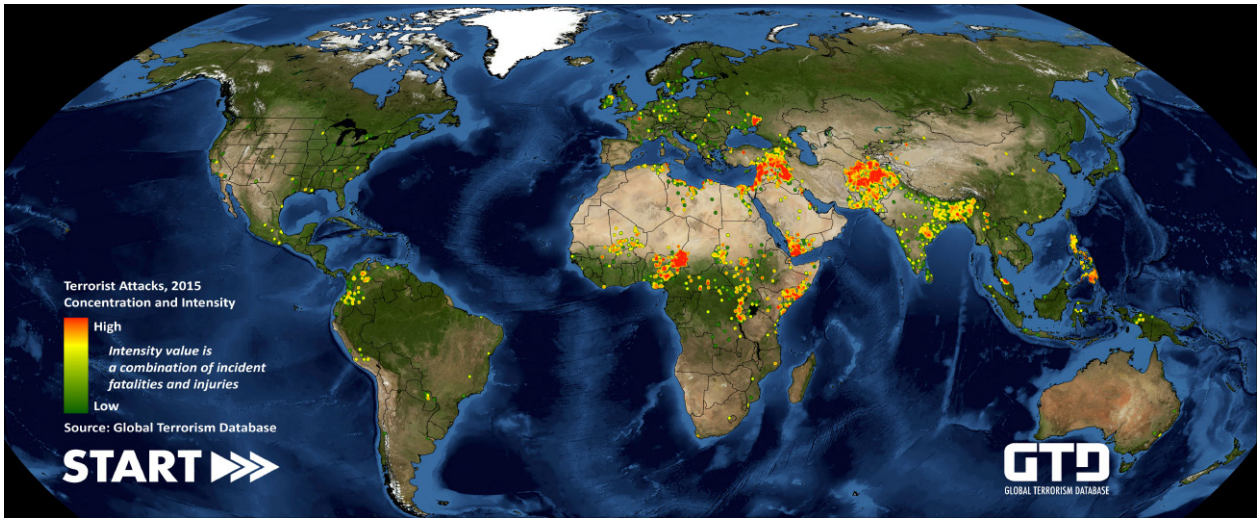

De flesta terrorattackerna drabbar andra delar av världen.

Mot en fredligare värld – trots allt

När det kommer till krig är det också en strid ström i media av rapporter om bombade städer och dödade civila. Det är primärt Syrien och Irak vi läser om men även Nigeria, Libyen och Jemen med flera länder har svåra konflikter. Trots det är trenden sedan början på 1990-talet nedåtgående för antalet väpnade konflikter. Krig mellan länder har i princip upphört helt, och inbördeskrig är det som kvarstår.

Antalet inbördeskrig har dock ökat något de senaste fem åren. Denna ökning beror främst på stridande islamister, vilket också gör utvecklingen svår att vända. Dessa är sällan intresserade av förhandlingar eller fredsöverenskommelser. Trots det måste man se det i ett längre perspektiv där nivåerna idag är betydligt lägre än de på 1990-talet.

Man kan också se att antalet döda i krig minskat kraftigt. Även om antalet fluktuerar från år till år så är det en tydligt nedåtgående trend från 1950 och till idag.

KRIG I VÄRLDEN (SAMMANVÄGT VÄRDE)

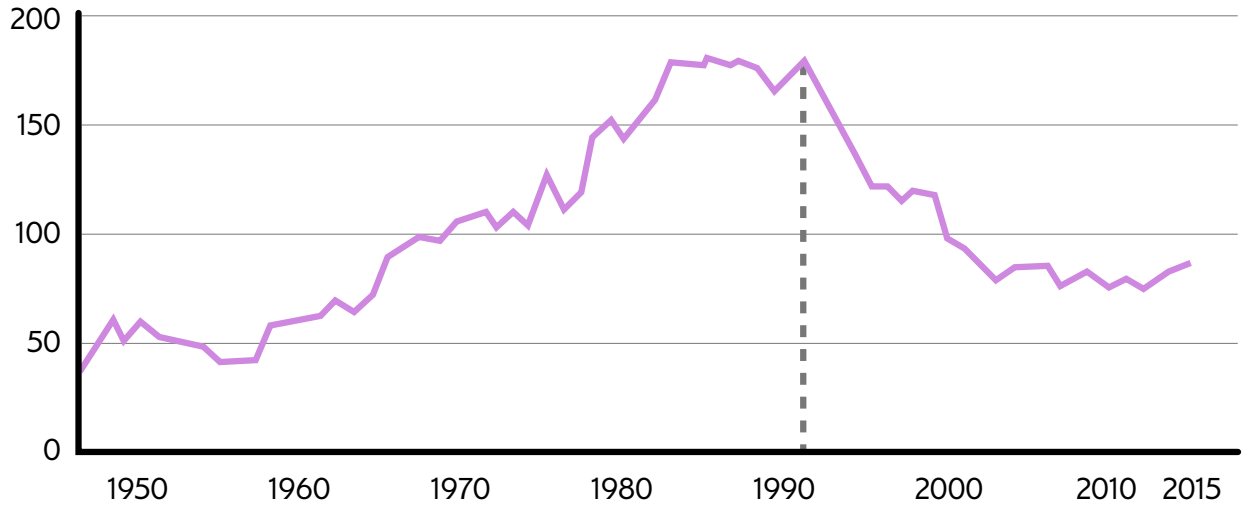

Källa: CSP, 2016

Kurvan över krig pekar sedan 1991 nedåt, men utvecklingen är inte entydig.

Demokratiseringsprocessen fortgår

Hur mår då demokratin i världen? Trots att utvecklingen tycks gå bakåt på vissa platser ser vi en rätt stadig utveckling mot ökande demokrati. Att avgöra om ett land är demokratiskt eller ej är inte så enkelt som att svara ja eller nej på frågan. Istället mäter man vanligen graden av demokrati på en skala. Data från Polity IV Project visar att den globala demokratin är på frammarsch på bekostnad av totalitära diktaturer, även om takten har avtagit på senare år.

GLOBALT SAMMANVÄGT DEMOKRATIVÄRDE

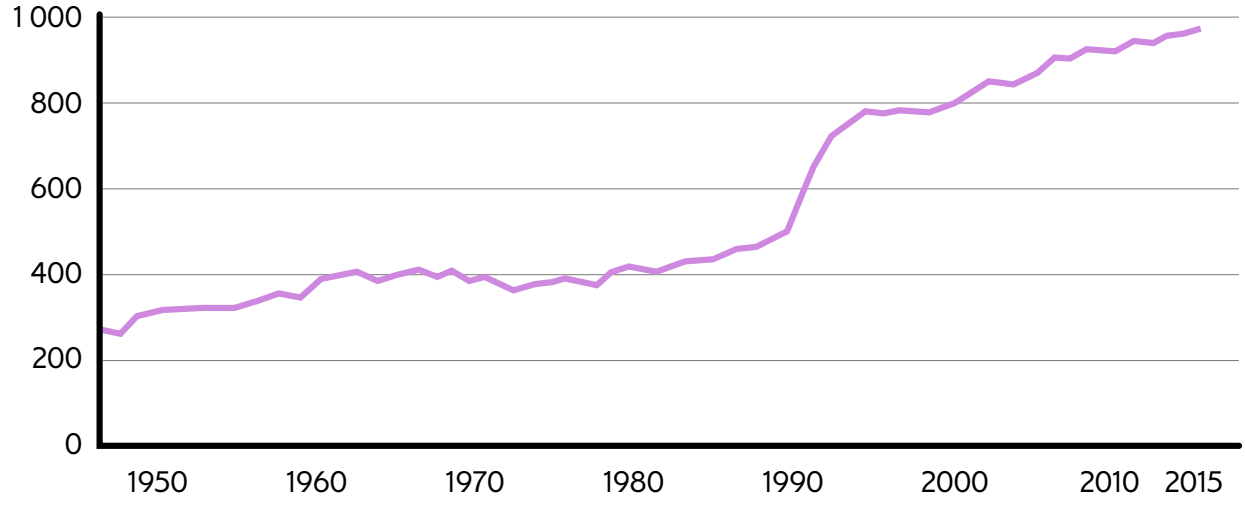

Källa: CSP, 2016

De demokratiska krafterna dominerar i världen.

Om man istället frågar hur demokratin mår i Sverige så är svaret: finfint. Enligt SOM-Institutets mätningar har andelen som är nöjda med demokratin i landet stadigt ökat de senaste 20 åren. 1996 var andelen 46 procent, 2010 hade den ökat till 81 procent. Även om siffran sedan har minskat marginellt tycks svenskarna över lag vara nöjda med den politiska processen.

En välbärgad elit

Ett annat tema som ibland beskrivs som lite deppigt är ekonomin. Nya orosmoln går nästan alltid att skönja på himlen och det är märkligt att det verkar som att det oftare går neråt än uppåt. Fast det som beskrivs i media på makroekonomisk nivå har i realiteten rätt lite att göra med vår personliga ekonomi. Visst, det finns en koppling mellan BNP, arbetslöshet, finanskriser och privatekonomi. Men kopplingen är betydligt svagare än medias bild.

Ta finanskrisen som exempel. Det stormade i media och många blev förvisso av med sina arbeten. Men när i SOM-Institutet ställde frågan hur den egna ekonomin bedömdes svarade fler att den hade förbättrats än försämrats under de senaste 12 månaderna – och det under samtliga krisår 2008-2010.

Faktum är att vi aldrig har haft det bättre ekonomiskt i Sverige än idag. Om man studerar utvecklingen av reallöner så har dessa ökat 70 procent sedan 1995 för tjänstemän (44 procent för arbetare). Vi har alltså 70 procent mer i plånboken inflationsjusterat. Denna ökning de senaste 20 åren är helt fenomenal.

INDEXERAD REALLÖNEUTECKLING (TJÄNSTEMÄN)

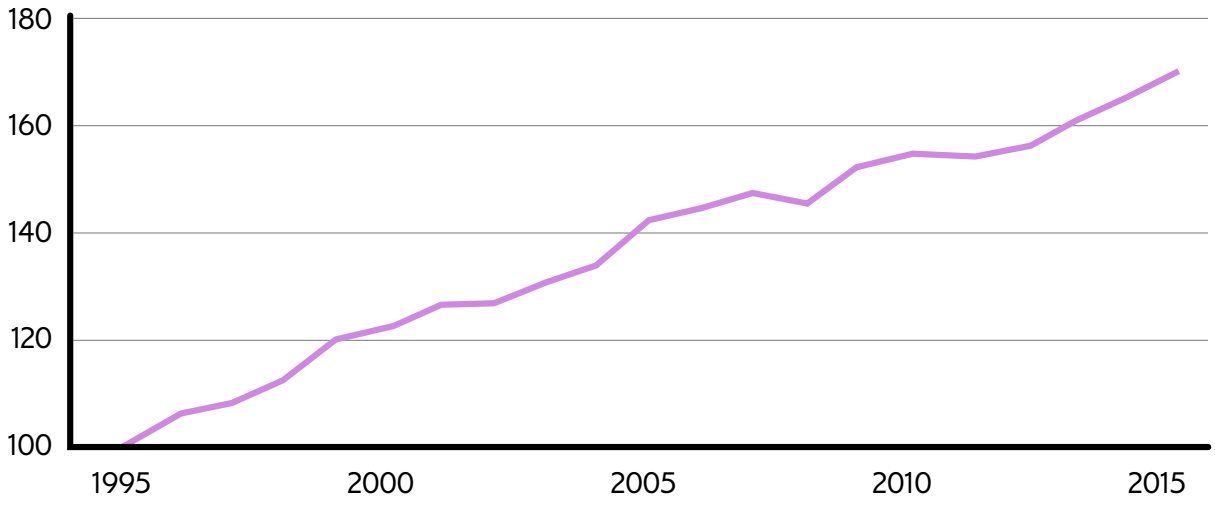

Källa: FOLA 2016, Svenskt Näringsliv

En stadig privatekonomisk utveckling uppåt de senaste 20 åren.

En kraftigt bidragande orsak har varit att arbetsproduktiviteten – förädlingsvärde per arbetad timme – också har ökat rejält under denna period. Lägg till detta stigande bostadspriser och kraftig börsuppgång och svenskarna rankades 2015 som världens sjätte mest förmögna folk. Det är förstås inte givet att vår välfärd även framgent stadigt kommer att förbättras, men det goda liv de flesta svenskar lever idag är avlägset världskrigens ransoneringstider. Vi fattar inte hur bra vi har det – för de flesta av oss har aldrig haft det dåligt.

Det är förstås helt uppenbart att det finns de i Sverige som inte har tagit del av denna utveckling och som lever med knappa ekonomiska marginaler. Men i ett internationellt perspektiv får svenskarna betraktas som en extremt välbärgad elit. Enligt EU:s definition lever ca 1 procent av svenskarna i allvarlig materiell fattigdom, vilket är lägst i hela EU.

Att ständigt ökande tillväxt, med den ökande produktion och konsumtion detta innebär, kan ha negativa bieffekter när det kommer till miljön och klimatet är uppenbart. Men låt oss hålla oss till det positiva i detta nyhetsbrev.

Avslutning

Världen håller inte på att falla samman. Istället blir den på många sätt en allt bättre plats att leva på. I det långa perspektivet ser vi minskad terrorism, färre krig, fler demokratier och – i alla fall i Sverige – en allt ljusare privatekonomisk situation för de flesta. Vissa enskilda personer kommer förstås att drabbas av hemskheter, men det är ändå en trösterik tanke att hemskheterna blir färre. Det sägs ofta att världen aldrig har varit en farligare plats än nu, men i själva verket har den sällan varit en säkrare plats.

Det finns förstås områden där utvecklingen ser mindre ljus ut, exempelvis islamism, skolskjutningar och oro i förorterna, men jag tror det är viktigt att nyansera alla braskande rubriker media ständigt levererar. I en värld där många klick betyder pengar för mediebolagen är det lätt att fokus hamnar på att förpacka bilbränder, explosioner och terrordramer till lättillgängliga mediasnacks. Sällan görs historiska kopplingar för att sätta händelserna i perspektiv. En mer faktabaserad bild av världen skulle sannolikt göra oss bättre på att bedöma vad som sker. Och förhoppningsvis få oss att se hoppfullare på framtiden.

Löpsedlar som dessa säljer kanske lösnummer – men är rätt långt från sanningen.

För mer info och prenumeration på detta nyhetsbrev, kolla in **www.futurewise.se**
Intresserad av inspirerande trendföredrag? Maila på **info@futurewise.se**
Bilder i nyhetsbreven är förutom egna bland annat från Flickr Creative Commons.